

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningsikkerheden

(2002/C 331 E/41)

(EØS-relevant tekst)

KOM(2002) 488 endelig udg. — 2002/0220(COD)

(Forelagt af Kommissionen den 11. september 2002)

BEGRUNDELSE**1. Baggrund****1.1. Fuldførelsen af det indre marked for energi**

Den Europæiske Union gør stadig fremskridt mod fuldførelsen af det indre marked for gas og elektricitet. EU er i færd med at skabe det største, integrerede og mest åbne regionale marked for gas og elektricitet i verden. Som det fremgår af grønbogen »På vej mod en europæisk strategi for energiforsyningsikkerhed« (KOM(2000) 769) vil denne markedsintegration bidrage til forsyningsikkerheden, dog under den forudsætning, at markederne virkelig integreres. Derfor fremhævede Det Europæiske Råd på sit møde i Barcelona den 15-16. marts 2002 betydningen af et effektivt, integreret energinet som ryggraden i det indre marked og derfor en vigtig forudsætning for at sammenknytte de europæiske økonomier.

Markedsliberalisering og tilstrækkelig fysisk sammenknytning af markederne er dog ikke i sig selv nogen garanti for et flydende marked, som bygger på sikre gasforsyninger fra både interne og eksterne kilder. Det er derfor vigtigt, at de gennemgribende markedsændringer, som nu er i gang, og overgangen til et fuldstændigt åbent indre marked for energi suppleres med en gennemsigtig, utvetydig ny politik, der fastlægger de generelle rammer og tildeler de forskellige markedsdeltagere klare opgaver og et klart ansvar, når det gælder forsyningsikkerheden i den nye markedssammenhæng.

For at det indre marked for gas hele tiden kan fungere godt, er det også vigtigt at sikre, at der træffes hensigtsmæssige foranstaltninger for at imødegå usædvanlige forsyningsituationer.

1.2. Gassens voksende betydning og importafhængighedens forventede vækst

Naturgas er en stadig vigtigere energikilde i EU's brændselssammensætning. I 2000 tegnede naturgassen sig for ca. 24 % af EU's samlede primærenergiforsyning mod 16 % i 1985 og under 2 % i 1960. Denne stigning fortsætter stadig, selv i tider med lav økonomisk vækst. I 2001 voksede det vesteuropæiske gasforbrug med 2,5 %, især som følge af en betydelig forøgelse af kunderne i boligsektoren og af gasforbruget til elproduktionen.

Naturgassen har bevaret sin stilling som det foretrukne brændsel i EU's energiproduktion. Siden 1995 har gasfyrende kraftværker hvert år tegnet sig for 50-60 % af nyinvesteringerne i EU's energiproduktion. Den mest bemærkelsesværdige udvikling i de sidste 10 år har været den voksende andel af kombinerede gas- og damptrubiner (KGDT), der skyldes et samspil mellem EF's ændrede holdning til gasfyrende kraftværker i begyndelsen af 1990'erne, den teknologiske udvikling, den forholdsvis konkurrencedygtige gas og hensyn til miljøet.

EU's behov for gas og elektricitet forventes at vokse betydeligt i de kommende 20 år. Både EU's gas- og elektricitetsbehov forventes at vokse med mere end 40 % inden 2020, og en markedsandel for gas i EU's energiforsyning på op til 30 % er realistisk. Den vigtigste årsag til den voksende gasefterspørgsel er elproduktionen. To tredjedele af den øgede gasefterspørgsel forventes at komme fra gasfyrende kraftværker og kraftvarmeværker. Den voksende afhængighed af gas til elproduktion rejser en række spørgsmål med hensyn til de to sektors stadig større gensidige afhængighed, ikke mindst hvad forsyningsikkerheden angår.

Europa er imidlertid i en forholdsvis heldig situation, når det gælder gasforsyning, idet dets egne gasreserver er betydelige, og 70-80 % af verdens gasreserver ligger inden for det europæiske markeds økonomiske rækkevidde. Med iværksættelsen af EU's gasdirektiv til næste år bliver Norge en fuldt integreret del af det indre marked for gas. Den samlede EU/EØS gasproduktion forventes på grundlag af påviste og mulige gasreserver at vokse i de næste 10 år. I 2010 forventes det indre EU/EØS gasmarked at have en importafhængighed på indtil 25-30 %. Et udvidet indre marked, som omfatter de 10 central- og østeuropæiske kandidatlande, forventes at have en importafhængighed på 35-40 % i 2010.

Yderligere EU/EØS gasreserver vil sandsynligvis kunne mobiliseres inden 2010 og dermed bidrage yderligere til at fastholde EU/EØS' gasproduktion på samme niveau, så en større forøgelse af EU/EØS' afhængighed af gasimport udsættes. På grund af gasefterspørgselsens forventede hurtige vækst og den indre EU/EØS gasproduktions gradvise udjævning og tilbagegang i tidens løb forventes EU/EØS imidlertid på længere sigt at blive mere og mere afhængig af importeret gas. På grundlag af de foreliggende prognoser fra Eurogas og Europa-Kommissionen og produktionsprognoserne for EU og Norge fra den internationale sammenslutning af olie- og gasproducenter (OGP) anslås EU15/EØS' importafhængighed at komme op på næsten 60 % i 2020. For EU25/EØS kan den nå op på 65 % i 2020. Ifølge OGP's seneste analyse kan disse tal imidlertid være lavere, hvis det antages, at mulige ressourceforøgelser, herunder »uopdagede reserver«, kan udvikles, og de rigtige økonomiske betingelser er til stede.

På den anden side ville det egentlige EU (dvs. uden Norge) imidlertid have en betydelig større importafhængighed, og den ville i 2020 måske endda ligge helt oppe på tre fjerdedele for EU15.

Importafhængigheden varierer betydeligt for de forskellige medlemsstaters vedkommende. En række EU-medlemsstater er allerede helt afhængige af import, mens andre vil se deres importafhængighed vokse til næsten 100 %.

På denne baggrund bliver Europas forsyningssikkerhed og fortsatte evne til at skaffe sig tilstrækkelige gasforsyninger naturligvis en prioritet. Fortsat forsyningssikkerhed er især afgørende for den energiproducerende sektor. Omkostningerne ved manglende forsyningssikkerhed kan være betydelige for et moderne samfund, således som Californiens elektricitetsforsyningskrise har vist. Det californiske samfunds omkostninger ved gentagne gange at gå i sort i januar 2001 er blevet anslået til 42 mia. USD eller ca. 3,4 % af Californiens BNP.

En stadig gasforsyning er også vigtig for andre kundekategorier, ikke mindst små kunder uden mulighed for at stille om til alternative brændselsformer, således som mange større industrikunder kan, f.eks. ved at lukke for gasforsyningen og benytte olie som reservebrændsel.

Grønbogen »På vej mod en europæisk strategi for energiforsyningssikkerhed« (KOM(2000) 769) foreslog derfor, at Den Europæiske Union for at udbygge og forny sin brændselsoplagringspolitik skulle overveje »at gøre det muligt at udvide lagermekanismen [for olie] til også at omfatte naturgas . . . EU må ikke blive al for sårbar som følge af en for stor afhængighed af eksterne tilførsler«.

I sin meddelelse »EU's gasforsyningssikkerhed« (KOM(1999)571 endelig) erklærede Kommissionen, at den regelmæssigt ville aflægge rapport til Rådet og Europa-Parlamentet om EU's gasforsyningssituation, og hvis det er påkrævet vil den »fremsætte forslag til at styrke EU's gasforsyningssikkerhed og videreudvikle de fælles rammer for EU's gasforsyningssikkerhed«.

1.3. EU's indre marked for naturgas og forsyningssikkerheden

At fuldføre det indre marked for naturgas og sikre forsyningerne er forenelige målsætninger. Det er indlysende, at et velfungerende indre marked for gas forudsætter forsyninger, som er tilstrækkeligt sikre fra diversificerede forsyningskilder. Et væsentligt led i oprettelsen af det indre marked for gas er derfor at sikre gasforsyningerne under de nye markedsvilkår.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/30/EF af 22. juni 1998 om fælles regler for det indre marked for naturgas ⁽¹⁾ har leveret yderst betydningsfulde bidrag til oprettelsen af det indre marked for gas. Allerede i direktivet havde man erkendt forsyningssikkerhedens betydning for det indre marked. Derfor giver det medlemsstaterne mulighed for at pålægge naturgasvirksomhederne forpligtelser til offentlig tjeneste af hensyn til forsyningssikkerheden.

At oprette og udvikle et indre marked for naturgas vil uundgåeligt medføre, at medlemsstaterne bliver stadig mere afhængige af hinanden, når det gælder forsyningssikkerhed. Hvis en enkelt medlemsstat undlader at indføre fyldestgørende foranstaltninger, kan det få alvorlige følger for det indre markeds funktion i hele Den Europæiske Union. Skal det indre marked fungere, er det derfor nødvendigt at sikre et mindstemål af harmonisering mellem de enkelte medlemsstaters gasforsyningspolitik for at undgå forvridninger på markedet og sikre et velfungerende indre gasmarked på lige markedsvilkår.

For at EU's indre marked for gas kan være funktionsdueligt, skal det nødvendigvis være flydende. Foranstaltninger, der fremmer dette forhold, f.eks. spotmarkeder, tilskyndelser til nye gasforsyninger fra interne og eksterne kilder og godkendelsesprocedurer for oplagring og LNG-faciliteter, som udelukker forskelsbehandling, bør i fuldt omfang indgå blandt de forsyningssikkerhedspolitiske hensyn, der tages under konkurrenceprægede markedsvilkår.

2. Det europæiske gasmarked under omdannelse — klare regler for forsyningssikkerheden er vigtige som en integrerende del af markedet

Den europæiske gasindustri har med held sørget for forsyningssikkerheden på et stadigt voksende europæisk gasmarked i de sidste fire årtier. Det europæiske gasmarked er imidlertid i disse år under hastig forandring, og de traditionelle markedsdeltageres rolle ændrer sig også.

Opgaven med at planlægge og udvikle gasnettet, så det kunne opfylde gassikkerhedsmålsætningerne (som ofte er blevet opstillet af gasindustrien selv), har hidtil været ret ligetil, da de dominerende leverandører selv forestod alle infrastrukturfor skrifterne, oversigterne over gasforsyningen og efterspørgslen, de nødvendige oplysninger og andre midler, hvormed denne planlægning skulle udføres. Desuden var direkte statsindgreb mindre nødvendige, da de nationale gasselskaber, der var ansvarlige for forsyningssikkerheden, i mange tilfælde var helt eller delvist offentligt ejet. Det er derfor kun få medlemsstater, der hidtil har beskæftiget sig direkte med gasforsyningssikkerhedspolitik.

På det nye, liberaliserede gasmarked er det imidlertid ikke nødvendigvis en enkelt deltager, der får det overordnede ansvar for den nationale gasforsyningssikkerhed på kortere og længere sigt, da industrien er under omlægning, de nationale markeder integreres, nye markedsdeltagere dukker op, og konkurrencen udvikles. Skønt gasforsyningssikkerheden er en integrerende del af det indre marked for gas, skal forsyningssikkerhedspolitikken og forsyningssikkerhedsprocedurerne revurderes og omformes i en ny sammenhæng, som tegner en ganske anden situation. På et konkurrencepræget marked er det ikke sikkert, at gasleverandørerne vil give forsyningssikkerheden den strategiske prioritet. Gasselskabernes vigtigste målsætning og første opgave bliver deres egen konkurrencedygtighed. Forsyningssikkerheden kan derfor ikke overlades til industrien alene, og medlemsstaterne er nødt til at sikre, at samtlige markedsdeltagere træffer et minimum af foranstaltninger for at sørge for forsyningssikkerheden. Forsyningssikkerhedsforanstaltninger kan desuden være bekostelige, og det er derfor ikke utænkeligt, at nogle virksomheder vil undlade at træffe dem for at spare udgifterne, medmindre der findes vedtagne minimumsstandarder.

Det er derfor et vigtigt led i markedsliberaliseringen, at medlemsstaterne indfører foranstaltninger, der pålægger industrien at opfylde minimumsstandarder. At oprette et indre marked er ikke blot at give forbrugerne valgfrihed, men også at sikre et højt forsyningsniveau, og det forudsætter først og fremmest forsyningssikkerhed. Det nuværende gasdirektiv (98/30/EF) giver derfor medlemsstaterne ret til at betragte forsyningssikkerheden som en samfundsforpligtelse. Bestemmelser for forsyningssikkerheden er ikke en følge af det indre marked, men et centralt led i det. Uden fælles rammebestemmelser, som opstiller harmoniserede minimumsstandarder for forpligtelsen til at sørge for forsyningssikkerhed, er der en reel risiko for markedsforvridninger.

⁽¹⁾ EFT L 204 af 21.7.1998, s. 1.

Forsyningssikkerhed og konkurrence er forenelige målsætninger, og gasforsyningssikkerheden på EU's indre marked for gas kan forøges, hvis gasselskaberne planlægger den fornuftigt i samarbejde med de ansvarlige myndigheder. Et passende, men fyldestgørende mål af forsyningssikkerhed vil bidrage til det indre markeds funktionsduelighed. I forbindelse med overgangen til den nye markedsordning er det naturligvis særlig vigtigt at fastsætte de nye regler klart og fortsat sikre et højt gasforsyningsniveau i praksis.

Ifølge artikel 24 i direktiv 98/30/EF om fælles regler for det indre marked for naturgas kan medlemsstaterne træffe de nødvendige beskyttelsesforanstaltninger i tilfælde af en pludselig krise på energimarkedet. Disse foranstaltninger må imidlertid ikke forstyrre den måde, hvorpå det indre marked fungerer, og ikke hæmme konkurrencen mere end højst nødvendigt. Foranstaltningerne skal meddeles de øvrige medlemsstater og Kommissionen, som kan beslutte, at den pågældende medlemsstat skal ændre eller ophæve dem, hvis de forvrider konkurrencen eller påvirker samhandelen på en måde, der strider mod den fælles interesse. Det er nødvendigt at udbygge disse foranstaltninger ved at fastsætte minimumsgrænser for, hvad de enkelte medlemsstater kan foretage sig, så det indre markeds krav opfyldes.

Der er således et klart behov for, at sådanne kriseforanstaltninger fastlægges og vedtages på forhånd, i stedet for at medlemsstaterne selv udarbejder dem, hvis der pludselig opstår en krise.

Den europæiske gasindustri, herunder både GTE (de europæiske transmissionssystemoperatørers sammenlutning) og Eurogas har understreget behovet for, at de enkelte markedsdeltageres opgaver og ansvar, når det gælder forsyningssikkerheden fastlægges klart ⁽¹⁾. På et marked i hastig forandring er det yderst vigtigt, at enhver usikkerhed omkring ansvaret for forsyningssikkerheden undgås. Manglende klarhed omkring forsyningssikkerheden vil i sig selv øge risikoen for forsyningskriser.

Det overordnede ansvar for at fastlægge disse opgaver og dette ansvar inden for det indre markeds lovgivningsmæssige og markedsrammer ligger hos medlemsstaterne.

Mens det driftsmæssige ansvar stadig skal ligge hos gasindustrien, har medlemsstaternes regeringer og Fællesskabet således en vigtig samordnings- og bistandsopgave. Regeringens opgave bliver at sikre, at markedet fungerer effektivt og giver pålidelige signaler, som deltagerne kan fortolke og indrette sig efter, samtidig med at de fastholder et passende mål af forsyningssikkerhed. Fællesskabets opgave bliver at overvåge udførelsen af den nye forsyningssikkerhedspolitik og sikre, at den er i overensstemmelse med de krav, der stilles af et velfungerende indre marked.

På det femte møde i det europæiske gasreguleringsforum, som fandt sted i februar 2002, mødtes Kommissionen, de nationale lovgivningsmyndigheder, medlemsstaterne og gasmarkedets berørte parter og vedtog en række henstillinger til »retningslinjer for god praksis« i forbindelse med adgang for andre. Retningslinjerne indeholder de første skridt til klarlæggelse af, hvilken rolle og hvilket ansvar der skal tillægges gastransportens hovedparter, det gælder ikke mindst transmissionssystemoperatørerne (TSO) og netbrugerne. Forummets deltagere var desuden enige om følgende ⁽²⁾:

»I det indre gasmarkeds nye lovgivnings- og markeds miljø, som præges af en lang række forskellige markedsdeltagere og regnskabsmæssig adskillelse af integrerede gasselskaber, kan forsyningssikkerheden ikke længere anses for at være en enkelt parts ansvar.

Mellem de offentlige myndigheder og de forskellige markedsdeltagere, herunder transportørerne og TSO, skal en række nye led i ansvaret for forsyningssikkerhed og infrastrukturplanlægning derfor kædes sammen for at skabe sikkerhed på dette område. Forpligtelserne må fordeles klart på de forskellige deltagere i overensstemmelse med deres rolle.

I denne forbindelse er det medlemsstaternes opgave at fastsætte forsyningssikkerhedsstandarter inden for offentlige, politiske rammer. Inden for disse rammer kan det overlades til markedet og industrien at finde de bedste løsninger på, hvordan disse standarder skal opfyldes.«

⁽¹⁾ GTE, bl.a. i »GTE Position Paper« af 15. juni 2001. Eurogas bl.a. i »Response of Eurogas to the DG TREN Strategy Paper« af 19. marts 2001.

⁽²⁾ »Konklusioner fra det europæiske gasreguleringsforums 5. møde i Madrid den 7.-8. februar 2002«.

Gasforsyningssikkerheden er imidlertid ikke blot et spørgsmål om dagligt at afveje udbud og efterspørgsel på et konkurrencepræget marked. Den har også strategiske langtidsperspektiver.

I betragtning af det foregående og af overgangen til et fuldt funktionsdygtigt og integreret indre marked for gas bør medlemsstaterne derfor på grundlag af deres gasmarkeds karakter og struktur overvåge og sikre, at gasforsyningssikkerhedspolitikken tilpasses det nye markedsmiljø og på hensigtsmæssig måde omsættes til utvetydige opgaver, driftsansvar, sikkerhedskriterier og kriseprocedurer for alle gassektorens deltagere inden for de nye lovgivningsrammer. Desuden er dette vigtigt for at undgå, at forskellige holdninger til forsyningssikkerheden bliver en hindring for adgang og grænseoverskridende handel og hæmmer det indre gasmarkeds realisering og funktionsduelighed. Det er dog også vigtigt at sikre, at de nye rammebestemmelser og procedurer gennemføres på en måde, der ikke skaber betydelige vanskeligheder for selskaber med små markedsandele og nye markedsdeltagere.

3. Betydningen af oplagring

Produktionen af gas og transporten af den over store afstande er stærkt kapitalkrævende. Da gas har en langt lavere energitæthed end f.eks. olie, er transportomkostningerne pr. energienhed langt højere for gas end for olie og udgør en betydelig del af den samlede slutforbrugerpris på gas. Størstedelen af den produktion fra fjerntliggende felter, som føres gennem fjernttransportgasledninger, drives derfor i praksis med en høj udnyttelsesgrad i en forholdsvis konstant strøm. Da gasefterspørgslen imidlertid svinger betydeligt i årets løb, er der store forskelle på udbud og efterspørgsel.

For at opnå de bedste resultater benytter man sig derfor af gasoplagringsanlæg (enten i tømte underjordiske felter, vandførende lag, salthuler eller over jorden i LNG-spidskapacitetanlæg), helst tæt på efterspørgselscentrene, så det uundgåelige misforhold mellem udbud og efterspørgsel kan udlignes, og gasforsyningens enhedsomkostninger sænkes. Hvis der ingen gaslagre fandtes, skulle både produktions- og transportkapaciteten indrettes, så den maksimale daglige efterspørgsel kunne tilfredsstilles, og ville derfor det meste af tiden have en betydelig overkapacitet.

Underjordisk gasoplagring spiller derfor en afgørende rolle i EU's gasforsyning, både under normale forhold og under forsyningskriser, og der er både økonomiske og strategiske grunde til at anbringe gaslagrene tæt på markedet. Gasselskaberne søger derfor i den udstrækning, geologien og økonomien tillader det, at sprede oplagringsanlæggene mest muligt og anbringe dem så tæt på efterspørgselscentrene som muligt, dvs. helst ikke alt for langt fra de store byer.

Den underjordiske oplagring har således flere formål, heriblandt:

- at være en strategisk reserve for forsyningssikkerheden i tilfælde af forstyrrelser (benyttes især i medlemsstater, som er stærkt afhængige af gas, der importeres fra lande uden for EU)
- at udligne sæsonbetinget belastning, så maksimal efterspørgsel kan tilfredsstilles (den gas, der pumpes i lageret i løbet af foråret og sommeren hentes typisk ud fra oktober/november til februar/marts)
- at opnå daglig balance
- at foretage arbitrage med gaspriserne, dvs. til forretningsmæssig udnyttelse af svingninger i gaspriserne, f.eks. omkring de tidspunkter, hvor gaspriserne genberegnes (f.eks. ved begyndelsen af hvert kvartal) og mere almindeligt som kommercielt middel på liberaliserede markeder (især i UK). Da gaspriserne på et konkurrencepræget gasmarked i stigende grad forventes at afspejle udbud og efterspørgsel, kan prisbevægelserne og prissvingningerne forventes at følge nye mønstre. Det må under disse omstændigheder antages, at der i tilfælde af høje priser vil blive frigivet gas fra lagrene, som således begrænser prisbevægelserne

- at sikre den bedst mulige udnyttelse af systemet, herunder fremme af swap-arrangementer
- at støtte transmissionen, så lokal kapacitetsmangel eller kritisk belastning afhjælpes.

Mens oplagingskravene og markedsdeltagernes ønske om at afholde oplagingsomkostningerne kan ændre sig på kort sigt, forventes oplagingsanlæggene i almindelighed at få større betydning med tiden, fordi gasefterspørgselen og importafhængigheden i EU vokser, og der derfor bliver behov for øget oplagring af hensyn til forsyningssikkerheden. Desuden vil der blive større behov for oplagring for at kunne udligne belastningen, og fordi den voksende importafhængighed og den hjemlige produktions aftagende fleksibilitet kræver det.

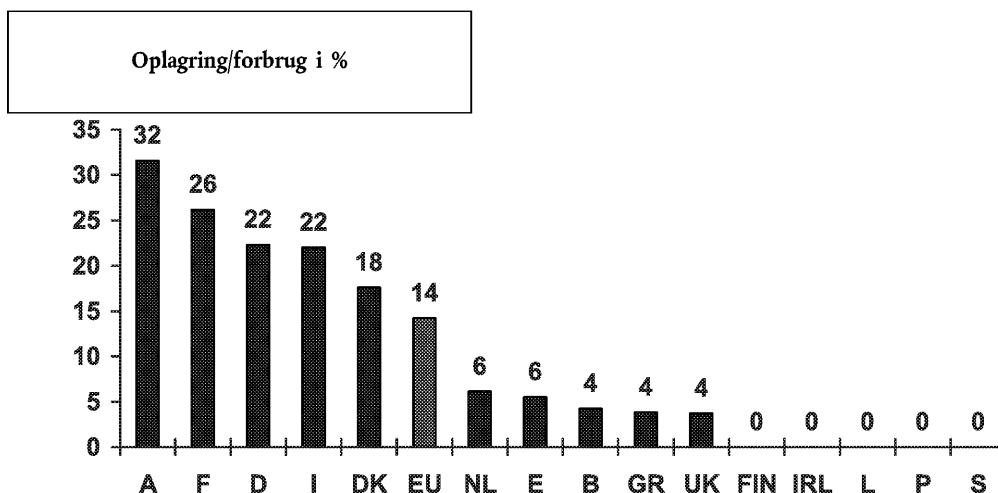
At der findes oplagingskapacitet og tilsvarende alternative fleksibilitetsordninger som integrerende led i det samlede gasforsyningssystem er afgørende for, at systemet kan fungere effektivt. At sørge for, at andre uden forskelsbehandling får adgang til oplagring er derfor vigtigt, både for at det indre marked kan fungere og af hensyn til forsyningssikkerheden. Erfaringerne fra andre dele af verden viser desuden, at det kan forventes, at det indre markeds udvikling vil give lageranlæggenes ejere nye forretningsmuligheder. Det er derfor vigtigt, at Den Europæiske Union er forberedt på at tage denne udfordring op ved at sikre tilstrækkelig udvikling og tilstedeværelse af oplagingskapacitet.

Fællesskabet bør derfor også lægge stor vægt på at støtte udvikling af gasoplagring i forbindelse med TEN-energiprogrammet.

Udvikling af et fuldt funktionsdygtigt og likvidt indre marked for gas, hvor der efterhånden opstår spotmarkeder, vil kunne bidrage til forsyningssikkerheden. De nationale sikkerhedsordninger og gasoplagringskrav bør være i overensstemmelse med og ikke hæmme, men støtte udviklingen af et konkurrencepræget indre marked for gas. Her er lige adgang til oplagring særlig vigtig.

Samlet oversigt over oplagingskravene i medlemsstaterne

Diagrammet viser oplagingskapaciteten i procent af det årlige gasforbrug.

Diagrammet viser klart, hvordan den underjordiske gasoplagring har forskellig betydning i de forskellige medlemsstater, og hvordan den helt mangler i nogle medlemsstater. EU's gasoplagringskapacitet svarer i gennemsnit til ca. 50 dages gasforbrug (eller 14 % af det samlede forbrug). Østrig har lager til 115 dages gennemsnitsbehov, Frankrig til 95 dage, Tyskland og Italien til ca. 80 og Danmark til ca. 65 dage. UK, Grækenland, Belgien, Spanien og Nederlandene har lager til ca. 10-20 dages gennemsnitligt gasforbrug, mens de øvrige medlemsstater ikke har nogen oplagringskapacitet. I nogle medlemsstater er de geologiske betingelser for anlæggelse af nye underjordiske gasoplagringsanlæg begrænsede eller slet ikke til stede. Nogle medlemsstater benytter sig derfor af oplagrings- eller bistandstjenester i andre medlemsstater. Normalt vil det ikke være den bedste løsning — selv om det kan være nødvendigt — at dække et lagerbehov i et bestemt område ved hjælp af fjerntliggende oplagringsanlæg. For både at styrke den indre solidaritet i EU og samarbejdet med eksterne leverandører, kan der være bestemte projekter for lagerudvikling i Europa, som er af fælles interesse og fortjener nærmere undersøgelse.

4. Betydningen af langtidskontrakter og likvide gasmarkeder

Langtids Take-or-Pay kontrakter har spillet en betydelig rolle for det europæiske gasmarkeds opbygning og udvikling. Især tidligere har investeringer i gasforsyningssektoren som regel bygget på, at de europæiske gasselskaber indgik langtidskontrakter.

Langtidskontrakter giver eksterne leverandører stabile forhold og styrker deres evne til at fortsætte med at udvikle kapitalintensive gasforsyningsprojekter i stor skala. Langtidskontrakter kan også på mellemlangt sigt fremme spredningen af EU's gasforsyning og medvirke til at bringe nye gaskilder på markedet og således øge konkurrencen på forsyningsiden.

Kommissionen mener, at de vilkår, der er skabt på det indre energimarked, vil sikre sådanne kontraktors fortsatte eksistens og bidrage til at opretholde forsynings sikkerheden på det indre gasmarked på en hensigtsmæssig måde. Det er helt klart, at EU's gasselskaber som en del af deres generelle kontraktportefølje fortsat vil opfylde deres gasbehov gennem sådanne forsyningskontrakter på et konkurrencepræget marked.

Selv om den usandsynlige og uforudselig situation skulle opstå, at langtidskontrakterne, hvis betydning for EU's forsynings sikkerhed er en kendsgerning (og de vil sikkert fortsat være nødvendige som støtte til finansieringen af nye store gasforsyningsprojekter som Stockman-feltet) blev utilstrækkelige, er det ikke desto mindre formålstjenligt, at der skabes et sikkerhedsnet. Det er også vigtigt, at langtidskontrakterne ikke hæmmer konkurrencen, hverken ved at indeholde direkte restriktive betingelser eller ved i væsentlig grad at virke markedsbegrænsende. Desuden er det vigtigt at langfristede Take-or-Pay kontrakter udvikles og tilpasses det nye gasmarkeds vilkår.

På den anden side er det vigtigt at sikre, at der udvikles tilstrækkelige likvide gasforsyninger, således at det indre marked kan fungere ordentligt og konkurrencepræget og også skabe de nødvendige forudsætninger for, at gasselskaberne kan have en velafbalanceret kontraktportefølje.

Det fører ikke blot til udvikling af spotmarkeder i hele EU — der kan give sikkerhed for, at producenter, leverandører eller kunder, som har solgt eller købt gas på langtidsvilkår, kan sælge gassen til den gældende spotmarkedspris, hvis de ikke kan finde direkte afsætning for den på markedet — men har også betydning for medlemsstaternes vedtagelse af programmer for frigivelse af gas, hvis eller når det bliver nødvendigt.

Der er gjort store fremskridt med at udvikle likvide gasforsyninger i de senere år, især i Det Forenede Kongerige og det nordvestlige Europa, hvor der findes handelscentre eller sådanne er under udvikling. I visse lande er der gennemført programmer for frigivelse af gas, hvilket bidrager til at nye aktører er kommet ind på markedet. Endvidere har Kommissionen grebet ind i gassektoren som led i konkurrencereglerne, f.eks. GFU-sagen, hvilket også har bidraget til forøgelse af likvide forsyninger. Det er Kommissionens opfattelse, at denne proces vil og bør fortsætte. Men der skal sørges for et sikkerhedsnet, hvis en sådan udvikling ikke sker.

5. Den nuværende forsyningssikkerhedspolitik i medlemsstaterne

Det er vigtigt at nævne, at gasforsyningssituationen varierer betydeligt fra den ene medlemsstat til den anden, da naturressourcerne, de geologiske forhold og markedsvilkårene er forskellige. Medlemsstaternes forsyningssituation er forskellig, både når det gælder indenlandsk gasproduktion, gassens betydning for den samlede energibalance, afhængigheden af gasforsyninger udefra, muligheden for underjordisk oplagring, sammenkoblingsniveauet og andre forhold.

Medlemsstaterne og deres gasindustri griber derfor også forsyningssikkerheden forskelligt an, afhængigt af de enkelte landes forhold, markedsvilkår og tekniske muligheder samt de dermed forbundne omkostninger.

På grund af denne forskelligartede situation benytter den europæiske gasindustri et samspil af forskellige midler og procedurer på forsynings- og efterspørgselssiden, når den skal reagere på kortvarige forsyningsvanskeligheder. Disse omfatter system- og udbudsfleksibilitet, oplagring og afbrydelige kunder. Gasselskaberne kan ved hjælp af de midler, der står til deres rådighed, sikre, at gasefterspørgslen og gasudbuddet svarer til hinanden på et givet tidspunkt f.eks. i løbet af en bestemt årstid og fra dag til dag, og at krisesituationer kan imødegås.

For at kunne opfylde kundernes behov skal gasforsyningssystemet naturligvis være indrettet sådan, at det kan opfylde den samlede maksimale efterspørgsel. Gasforsyningssystemerne er ofte indrettet, så de kan opfylde den maksimale efterspørgsel på den koldeste dag, som statistisk set optræder f.eks. en gang hvert 20. år, og i den koldeste vinter, der statistisk set forekommer en gang hvert 50. år.

En række medlemsstater og store gasselskaber har i nogen grad fastlagt de betingelser, som etablerede og nye deltagere på markedet skal opfylde, når det gælder forsyningssikkerhed eller oplagringskapacitet:

- I Italien f.eks. skal nye markedsdeltagere, der importerer gas til det italienske marked fra lande uden for EU, være i besiddelse af gaslagre, som svarer til 10 % af den årlige forsyning.
- I Spanien må gasforsyningsens samlede afhængighed af en enkelt ekstern forsyningskilde ikke overskride 60 %, og gasleverandørerne er forpligtet til at råde over gasreserver til mindst 35 dages forsyninger.
- I UK er standarderne for forsyningssikkerhed fastsat, så efterspørgslen på den maksimale efterspørgselsdag »en gang hvert 20. år« og i den koldeste vintersæson »en gang hvert 50. år« kan opfyldes. Lignende standarder benyttes i Nederlandene, Frankrig og andre medlemsstater.
- Det franske gassystem er også blevet indrettet, så det (især ved hjælp af strategiske gaslagre) kan modstå afbrydelse af den største forsyningskilde i op til et helt år.
- I Danmark har det integrerede gasselskab indrettet sin reserve- og oplagringskapacitet, så det ved afbrydelse af en af de to offshore gasledninger, der forsyner Danmark med gas, stadig kan forsyne markedet, som ikke kan stille om til andre brændselsformer og derfor er uafbrydeligt.

6. Effektive ordninger er nødvendige for at imødegå usædvanlige forsyningssituationer

Mens det fremgår, at en række medlemsstater bygger deres gasforsyningssikkerhed på rådighed over gasforsyningskilder til en kombination af ekstreme vejrforhold og »n-1«, hvis en af forsyningskilderne svigter, er der manglende gennemsigtighed, når det gælder den nationale forsyningssikkerhedspolitik, som i mange tilfælde ikke forekommer tilstrækkelig fastlagt og formuleret og ikke afspejler de markedsændringer, der finder sted. At forbedre samordningen både på nationalt plan og EU-plan og forbedre gennemsigtigheden i forbindelse hermed skal derfor have førsteprioritet.

Trods de forskellige forsyningssituationer i medlemsstaterne betyder den struktur, der præger gasforsyningen til EU ofte, at den største forsyningsrisiko for den enkelte medlemsstat er en fælles risiko, som deles med andre lande. Risikoen for afbrydelse af gasforsyningerne til Europa fra en af de vigtigste leverandører vil f.eks. få alvorlige følger i en række forskellige medlemsstater. I en sådan situation vil kun en samordnet indsats for at imødegå afbrydelsen være tilstrækkelig. Herved får de foranstaltninger, der skal forhindre eller afbøde en alvorlig gasforsyningskrise, en fælles EU-dimension, og der kræves solidaritet på EU-plan for at begrænse de negative følger mest muligt.

I betragtning af den øgede markedsintegration på det indre marked for gas og den gensidige europæiske afhængighed (det »svageste led« i sikkerhedssystemet kan påvirke sikkerheden på andre dele af det indre marked for gas) og for at sikre et ligevægtigt, gennemsigtigt og sammenhængende risikodelingssystem må der indføres tilstrækkelige, effektive europæiske ordninger for sikring af forsyningerne og for samordning og indgrib på EU-plan i tilfælde af usædvanlige forsyningssituationer for at sikre det indre markeds funktionsduelighed.

Når dette skal ske, er det vigtigt, at der tages hensyn til medlemsstaternes forskellige forsyningssituation, og at den europæiske gasindustri bevarer det driftsmæssige ansvar for gennemførelsen af de nødvendige foranstaltninger.

Fællesskabets foreslåede nye bestemmelser om gas har, når det gælder forsyningssikkerheden, det samme sigte som forslaget om olielagre. Der indføres hermed strenge kvantitative krav for forsyningssikkerhedsstandarder og fastlægges, hvordan disse standarder skal overholdes. Især kræves det af medlemsstaterne, at de skal fastlægge og offentliggøre, hvordan de garanterer forsyninger til uafbrydelige kunder. Dvs. at kunder, der ikke straks kan omstille til alternative brændsler, sikres fortsatte forsyninger i 60 dage, hvis der indtræder en afbrydelse fra den største forsyningskilde til det pågældende marked. Lignende bestemmelser gælder for ekstreme vejrforhold med usædvanlig stor efterspørgsel, hvor forsyningerne til kunderne skal sikres i hele den pågældende usædvanlige efterspørgselsperiode.

Da der er stor forskel på gas- og oliemarkedet, svarer disse foranstaltninger i realiteten til forpligtelsen til at opretholde minimale olielagre. De nye bestemmelser indeholder dog ikke på dette stadium krav om, at medlemsstaterne skal opbygge minimale gaslagre for at kunne sikre forsyningerne, således som det er tilfældet for oliens vedkommende. Det er fordi, ikke alle medlemsstater har de samme geologiske betingelser for underjordisk oplagring, og der i nogle lande slet ikke findes egnede oplagringsmuligheder. De enkelte lande er derfor nødt til at opfylde forpligtelsen til at kunne dække 60 dages forbrug og maksimal efterspørgsel, ved hjælp af forskellige midler, f.eks. oplagring (i eller uden for det pågældende land), produktionsfleksibilitetsordninger, udnyttelse af ledningernes lagerkapacitet og andre foranstaltninger.

Selv om de forskellige geologiske betingelser og de betydelige fordele ved, at lageret befinder sig tæt på efterspørgselsstedet (så de øgede omkostninger ved at være henvist til fjertliggende lagre undgås), betyder, at et juridisk bindende krav til hver enkelt medlemsstat om en minimal oplagring ikke på nuværende tidspunkt ville være hensigtsmæssigt, må og skal oplagring spille en vigtig rolle i medlemsstaternes forsyningssikkerhedspolitik. Forslaget pålægger derfor samtlige medlemsstater at offentliggøre vejledende, kvantitative målsætninger for oplagringens fremtidige bidrag til opfyldelsen af deres forsyningssikkerhedsstandarder.

Endelig er det vigtigt at understrege, at der i betragtning af den forskellige adgang til oplagringsmuligheder i medlemsstaterne er behov for at sikre solidaritet og grænseoverskridende samarbejde i Fællesskabet og derfor må være forskelsløs adgang til den underjordiske oplagringskapacitet, således som det fremhæves i Kommissionens forslag af marts 2001 til et direktiv om ændring af direktiv 96/92/EF og 98/30/EF om fælles regler for henholdsvis det indre marked for elektricitet og det indre marked for naturgas.

Ud fra en mere generel betragtning er det absolut nødvendigt, at medlemsstaterne hver især opstiller og følger en forsyningssikkerhedspolitik, som kan forenes med et fuldt funktionsdygtigt indre marked for gas og bidrager til dets gennemførelse. Det er især vigtigt, at denne forsyningssikkerhedspolitik ikke indebærer forskelsbehandling og ikke hindrer nye deltagere i at få adgang til markedet.

7. Teknisk ekspertise til støtte for foranstaltningernes gennemførelse

Oprettelsen af det indre marked for energi er en gradvis og meget indviklet proces, ikke mindst når det gælder gennemførelsen af tekniske regler. Det er derfor vigtigt at sikre, at den nye rammelovgivning anvendes effektivt og ensartet af alle markedets deltagere på vilkår, som udelukker forskelsbehandling og sikrer virksomhedernes konkurrenceevne.

De forskellige faser i udviklingen af det indre marked for gas og elektricitet bør derfor ledsages af foranstaltninger, der gør det muligt at samle de nationale lovgivningsmyndigheder, medlemsstaterne, markedsdeltagerne og Kommissionen i tekniske arbejdsgrupper. Disse arbejdsgrupper skal på deres møder finde frem til de mest hensigtsmæssige foranstaltninger for at gennemføre liberaliseringen af gas- og elektricitetsmarkedet og regelmæssigt give Kommissionen tekniske anbefalinger.

På samme måde vil Fællesskabets nye rammebestemmelser, der indføres for at øge gasforsyningssikkerheden, hænge sammen med det indre marked for energi og derfor stille komplicerede tekniske opgaver, som skal udføres og løses. Det vil især komme til at dreje sig om overvågning af udviklingen på de internationale markeder og vurdering af deres indflydelse på forsyningssikkerheden. De gældende foranstaltningers effektivitet vil hele tiden skulle vurderes. I denne sammenhæng vil foranstaltninger, der tager sigte på gasforsyningssikkerheden, herunder beholdningen i medlemsstaternes gaslagre, skulle overvåges. For at disse opgaver kan udføres, er objektive, pålidelige og sammenlignelige data nødvendige.

I tilfælde af energikrise kan Europa-Kommissionen rette henstilling til medlemsstaterne om at tage passende forholdsregler eller kan ved beslutning pålægge medlemsstaterne at træffe nærmere bestemte foranstaltninger. Virkningerne af disse foranstaltninger skal vurderes.

Det er derfor vigtigt, at der under Kommissionen oprettes et europæisk observationssystem for olie- og gasforsyning, hvor den nødvendige ekspertise kan samles for at tage stilling til de yderst tekniske problemer, disse opgaver indebærer. Det skal under Kommissionens forsæde yde teknisk, videnskabelig og højt kvalificeret sagkyndig bistand for at medvirke til korrekt anvendelse af Fællesskabets lovgivning for gasforsyning.

Det europæiske observationssystem skal forestås af Kommissionen, som indkalder medlemsstaternes og de pågældende sektors repræsentanter til møde.

8. Konklusion

På baggrund af det foregående kan det konkluderes, at gasforsyningssikkerhedens strategiske betydning for Den Europæiske Union ikke vil blive mindre. Tværtimod. I betragtning af efterspørgsels- og udbudsudsigterne for gas til EU og i betragtning af de hastige ændringer, virkeliggørelsen af det indre marked for gas fører med sig, er der grund til at foretage en samordnet indsats for at sikre gasforsyningerne og dermed supplere de øvrige foranstaltninger, der træffes for at virkeliggøre EU's indre marked for energi. Forsynings-sikkerhedspolitikken skal på et konkurrencebaseret marked bygge på en klart defineret politik, som udelukker forskelsbehandling, og et klart defineret driftsansvar. Der skal også sørges for hensigtsmæssige overvågnings- og sikringsordninger og fyldestgørende kriseforanstaltninger, som holdes under tilsyn på nationalt plan og fællesskabsplan.

Kommissionen forelægger derfor følgende direktivforslag om foranstaltninger for EU's gasforsyningssikkerhed. Disse foranstaltninger skal sikre, at EU's indre marked for gas er funktionsdueligt ved at sørge for gasforsyningssikkerheden på konkurrencemæssige markedsvilkår. I tilfælde af krise skal de sikre, at der i Fællesskabet er den nødvendige solidaritet og det nødvendige samarbejde til effektivt at kunne imødegå svingninger på energimarkedet og dermed sørge for, at det indre marked fungerer godt. Traktatens artikel 95 er derfor det korrekte grundlag for et direktivforslag.

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 95,

under henvisning til forslag fra Kommissionen,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg,

under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget,

efter proceduren i traktatens artikel 251, og

ud fra følgende betragtninger:

(1) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/30/EF af 22. juni 1998 om fælles regler for det indre marked for naturgas⁽¹⁾ har leveret yderst betydningsfulde bidrag til oprettelsen af det indre marked for gas. Direktiv 98/30/EF giver medlemsstaterne mulighed for at pålægge naturgas-virksomhederne forpligtelser til offentlig tjeneste, bl.a. af hensyn til forsyningssikkerheden.

(2) Det Europæiske Råd nåede på sit møde i Barcelona til enighed om hurtigt at få vedtaget de stadig ventende forslag om fuldførelse af det indre marked for gas og elektricitet. Fuldførelsen af det indre marked for gas vil ændre markedsvilkårene betydeligt og skal suppleres med fælles regler med henblik på forsyningssikkerheden og en dertil egnet politik.

(3) Stor forsyningssikkerhed er en afgørende forudsætning for, at det indre marked for gas kan fungere godt. Med henblik på fuldførelsen af det indre marked for gas og derved sikre lige markedsvilkår er det nødvendigt, at forsyningssikkerheden behandles med et mindstemål af ensartethed for at undgå markedsforvridninger.

(4) Gas bliver et stadig vigtigere led i EU's energiforsyning. På grund af gassens voksende betydning får det stadig større strategisk betydning at sikre et funktionsdueligt indre marked for gas i EU ved at sikre gasforsyningerne.

(5) Et konkurrencepræget indre EU-marked for gas forudsætter en gennemsigtig forsyningssikkerhedspolitik, som udelukker forskelsbehandling og er forenelig med et sådant markeds krav. For at sikre det indre markeds funktionsduelighed og opretholde gasforsyningssikkerheden er det af afgørende betydning at få fastlagt de forskellige markedsdeltageres opgaver og ansvar klart, samtidig med at der ikke skabes hindringer for nye markedsdeltagere eller betydelige vanskeligheder for selskaber med små markedsandele.

(6) Som det fremgår af grønbogen »På vej mod en europæisk strategi for energiforsyningssikkerhed«, forventes Den Europæiske Union på længere sigt at blive mere og mere afhængig af gas, som importeres fra forsyningskilder uden for EU.

(7) For at kunne tilfredsstille den voksende gas efterspørgsel og for — som en forudsætning for at der kan komme konkurrence på det indre gasmarked — at sprede gasforsyningerne må EU i de kommende årtier skaffe sig betydelig større gasmængder, hvoraf nogle vil komme fra fjerntliggende kilder og skal transporteres over store afstande.

(8) Den Europæiske Union og gasleverandør- og gastransitlandene har en stærk fælles interesse i at sikre fortsat investering i gasforsyningsinfrastrukturen.

(9) Langtidskontrakter har spillet en vigtig rolle i Europas gasforsyning og forventes fortsat at gøre det. Selv om omfanget af langtidskontrakter er mere end tilfredsstillende på fællesskabsplan, forventes de fortsat at ville være et væsentligt bidrag til gasforsyningerne i almindelighed, fordi selskaberne vedbliver med at inkludere sådanne kontrakter deres generelle kontraktportefølje for gasforsyninger, og der bør skabes et sikkerhedsnet på dette område.

(10) Udvikling af likvide gasforsyninger på det indre marked spiller en vigtig rolle, fordi det sætter det indre marked i stand til at fungere ordentligt og konkurrencepræget. Der er gjort betydelige fremskridt med at udvikle likvide handelspladser og gennem programmer for frigivelse af gas på nationalt plan. Denne tendens forventes at fortsætte. Det er dog ikke desto mindre hensigtsmæssigt at indføre et sikkerhedsnet på dette område.

(11) Det er vigtigt, at medlemsstaterne fastsætter utvetydige bestemmelser, som fremmer forsyningssikkerheden og tilskynder til investeringer i gasforsyningsinfrastrukturen. Det er vigtigt at påse, at der træffes hensigtsmæssige foranstaltninger for at sikre, at de lovgivnings- og beskatningsmæssige rammer for efterforskning, produktion, oplagring og transport af naturgas indeholder de rette investeringstilskyndelser.

⁽¹⁾ EFT L 204 af 21.7.1998, s. 1.

(12) Fællesskabets gasressourcer og foranstaltninger, der uden forskelsbehandling og i overensstemmelse med et konkurrencepræget indre naturgasmarkeds krav og med konkurrencereglerne søger at gøre dem mere tilgængelige, bidrager til at øge forsyningssikkerheden på det indre marked for gas.

(13) Da sikre gasforsyninger er afgørende for et funktionsdueligt indre marked for gas, bør udbuds- og efterspørgselsbalancen i de enkelte medlemsstater overvåges, og der bør træffes passende foranstaltninger, hvis forsyningssikkerheden bringes i fare på fællesskabsplan.

(14) For at både det indre marked for gas og forsyningssikkerheden kan fungere godt, er det vigtigt, at der i forsyningskrisetilfælde er solidaritet mellem medlemsstaterne.

(15) Oprettelse og udvikling af et indre marked vil bevirke, at medlemsstaterne bliver stadig mere afhængige af hinanden, når det gælder forsyningssikkerhed. Hvis en enkelt medlemsstat undlader at indføre fyldestgørende foranstaltninger, kan det få alvorlige følger for det indre markeds funktion i hele Fællesskabet. Skal det indre marked fungere ordentligt, er det derfor nødvendigt at sikre et mindstemål af harmonisering mellem de enkelte medlemsstaters gasforsyningspolitik.

(16) I tilfælde af en usædvanlig gasforsyningssituation bør Kommissionen, alt efter forsyningssituationens alvor, træde til for at sikre, at der træffes de nødvendige foranstaltninger, så de medlemsstater, der særlig rammes af gasforsyningsafbrydelsen, kan få særlig bistand for at sikre, at det indre marked for gas forbliver funktionsdueligt i det omfang det er muligt.

(17) For at bistå Fællesskabet med at udarbejde og gennemføre lovgivning for gasforsyningssikkerhed, overvåge dens anvendelse og vurdere gældende foranstaltningers effektivitet samt for bedre at kunne følge gasforsyningssikkerhedens udvikling bør der under Kommissionen oprettes et observationssystem for olie- og gasforsyning.

(18) Foranstaltninger, som er nødvendige for at gennemføre dette direktiv, vedtages i overensstemmelse med Rådets

afgørelse 1999/468/EF af 28. juni 1999 om fastsættelse af de nærmere vilkår for udøvelsen af de gennemførelsesbeføjelser, der tillægges Kommissionen ⁽¹⁾.

(19) Da den foreslåede foranstaltnings målsætninger, nemlig at oprette et fuldt funktionsdygtigt indre marked for gas, som bygger på sikre naturgasforsyninger og fair konkurrence, på grund af foranstaltningens omfang og rækkevidde ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne, er det i overensstemmelse med nærheds- og proportionalitetsprincippet i traktatens artikel 5 bedst at overlade det til Fællesskabet. Dette direktiv går ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå disse mål —

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

Dette direktiv indeholder foranstaltninger, der skal sikre et funktionsdueligt indre marked for gas ved at sikre gasforsyningen. Det opstiller de fælles rammer for, hvordan medlemsstaterne skal fastlægge en gennemsigtig forsyningssikkerhedspolitik, som udelukker forskelsbehandling og er i overensstemmelse med et konkurrencepræget indre gasmarkeds krav, klarlægge de forskellige markedsdeltageres opgaver og ansvar og indføre særlige procedurer, hvorefter gasforsyningen kan sikres uden forskelsbehandling.

Artikel 2

I dette direktiv forstås ved:

- 1) »gasforsyningskilde«: gasforsyning fra et enkelt gasleverandørland
- 2) »langtids-gasforsyningskontrakt«: en gasforsyningskontrakt, hvis løbetid er over et år
- 3) »nye markedsdeltagere«: virksomheder, der endnu ikke deltager i en medlemsstats gasforsyning eller først er kommet ind på markedet fem år efter dette direktivs ikrafttrædelse og kun har en lille markedsandel
- 4) »lille markedsandel«: en markedsandel på under 10 % af det nationale gasmarked.

⁽¹⁾ EFT L 184 af 17.7.1999, s. 23.

Artikel 3

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at fastlægge den generelle forsyningssikkerhedspolitik, der er et nødvendigt integrerende led i et konkurrencebaseret indre marked for gas. Det kan indebære klarlæggelse af de forskellige markedsdeltageres generelle opgaver og ansvar, når det drejer sig om at opfylde forsyningssikkerhedsstandards.

2. Foranstaltninger og standarder til at opretholde forsyningssikkerheden på det indre marked for gas udarbejdes i overensstemmelse med denne artikels stk. 3, og med artikel 4. Disse foranstaltninger og standarder, som skal supplere fuldførelsen af det indre gasmarked, iværksættes på en gennemsigtig måde uden forskelsbehandling og offentliggøres.

3. Når medlemsstaterne udarbejder de foranstaltninger og standarder, der nævnes i stk. 1, tager de det videst mulige hensyn til:

- a) behovet for at sikre fortsatte gasforsyninger under vanskelige forhold, især til kunder i boligsektoren, som ikke har andre brændselsmuligheder
- b) behovet for at sikre tilstrækkeligt omfattende gaslagre eller andre brændselsreserver
- c) behovet for at sprede forsyningerne og sikre en rimelig ligevægt mellem de forskellige gasforsyningskilder
- d) behovet for at kunne tiltrække nye gasforsyninger fra interne og eksterne kilder til det indre europæiske marked for gas
- e) risikoen for det alvorligst tænkelige systemsvigt eller for afbrydelse af den vigtigste forsyningskilde og omkostningerne ved at imødegå en sådan forsyningsafbrydelse
- f) det indre marked og mulighederne for grænseoverskridende samarbejde i forbindelse med gasforsyningssikkerheden.

4. Når medlemsstaterne udarbejder de foranstaltninger og standarder, der nævnes i stk. 1, tager de også hensyn til behovet for at opstille høje forsyningssikkerhedsstandards for gasforsyning til elproduktionen, ikke mindst under hensyntagen til den afbrydelige efterspørgsel og mulighederne for andre brændselsreserver i denne sektor.

5. Forsyningssikkerhedspolitikken skal kunne forenes med et fuldt funktionsdygtigt indre marked for gas og bidrage til dets fuldførelse. Den skal udføres sådan, at forskelsbehandling udelukkes, og nye deltagere ikke hindres i at få adgang til markedet.

6. For at sikre, at de forsyningssikkerhedskriterier, som medlemsstaterne fastlægger, ikke kan føre til nogen væsentlig begrænsning af konkurrencen eller lægge hindringer i vejen for adgang til markedet, skal medlemsstaterne fritage selskaber med små markedsandele og nye markedsdeltagere fra at skulle opfylde forpligtelserne i henhold til artikel 3 og 4 i dette direktiv.

Hvis medlemsstaterne finder, at pålæggelse af de forpligtelser, der er vedtaget i henhold til artikel 3 og 4 i dette direktiv, ikke vil føre til nogen væsentlig begrænsning af konkurrencen eller lægge hindringer i vejen for adgang til markedet, kan de anmode Kommissionen om tilladelse til at ophæve denne undtagelse. Kommissionen træffer afgørelse om anmodningen i overensstemmelse med artikel 9, stk. 2, i dette direktiv.

Artikel 4

1. For at kunne udføre den forsyningssikkerhedspolitik og opfylde de standarder, der nævnes i artikel 3, træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger for, at forsyningerne til uafbrydelige kunder, der ikke kan stille om til andre brændselsformer, sikres i 60 dage under normale vejrforhold, hvis den vigtigste gasforsyningskilde udsættes for forstyrrelser.

2. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for, at forsyningerne til uafbrydelige kunder, der ikke kan stille om til andre brændselsformer, sikres i et tidsrum på tre dage under de usædvanligt lave temperaturforhold, der statistisk set forekommer hvert 20. år.

3. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for, at forsyningerne til uafbrydelige kunder, der ikke kan stille om til andre brændselsformer, sikres i tilfælde af en af de kolde vintre, der statistisk set forekommer hvert 50. år.

4. For at opfylde disse forsyningssikkerhedsstandards kan medlemsstaterne benytte en blanding af i hvert fald følgende midler:

- a) leveringer til afbrydelige kunder
- b) gasoplagring
- c) forsyningsfleksibilitet
- d) spotmarkeder.

5. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at gasoplagring, hvad enten den foregår på medlemsstatens eget område eller udenfor, i det nødvendige mindstemål bidrager til at opfylde de forsyningssikkerhedsstandarder, der nævnes i denne artikel, idet der dog må tages hensyn til de enkelte medlemsstaters geologiske og økonomiske oplagringsmuligheder.

I forbindelse hermed udarbejder og offentliggør medlemsstaterne, i første omgang senest et år efter dette direktivs ikrafttrædelse og derefter med to års mellemrum, en rapport, som indeholder vejledende nationale mål for fremtidige lagerbidrag fra medlemsstatens eget område eller udefra til forsyningssikkerheden, angivet i oplagret arbejdsgasvolumen og udtrækskapacitet og i gasoplagringskapacitetens procentvise andel af gasforbruget i de næste 10 år. Målene for de fremtidige lagerbidrag opstilles efter skemaet i bilaget til dette direktiv.

6. Medlemsstaterne opstiller forsyningssikkerhedskriterierne i denne artikel sådan, at de kan forenes med det indre gasmarkeds målsætninger, det gælder også harmonisering af disse kriteriers gennemførelsesforanstaltninger, når det er hensigtsmæssigt og økonomisk og teknisk muligt. Navnlig skal minimale oplagringsmålsætninger, som pålægges virksomhederne, indebære lageradgang uden forskelsbehandling og tage hensyn til de vilkår, hvorpå de selskaber, der driver lageranlæggene, tildeler denne adgang.

7. Når medlemsstaterne iværksætter forsyningssikkerhedsstandarder og pålægger en markedsdeltager, der er etableret og registreret i en anden medlemsstat, forpligtelser, tager de behørigt hensyn til de foranstaltninger, som den pågældende markedsdeltager allerede har truffet med henblik på opfyldelse af forsyningssikkerhedskriterierne i denne anden medlemsstat.

Artikel 5

1. I den rapport, medlemsstaterne skal offentliggøre i henhold til artikel [4a] i direktiv .../.../EF [foreslået nyt direktiv om ændring af direktiv 96/92/EF og 98/30/EF om reglerne for det indre marked for elektricitet og naturgas], behandles især følgende:

a) den konkurrencemæssige indvirkning af de foranstaltninger, der er truffet i henhold til artikel 3 og 4 i dette direktiv, på selskaber med små markedsandele eller nye markedsdeltagere, og især hvor effektive de foranstaltninger, der er truffet af medlemsstaterne i henhold til artikel 3, stk. 6, er til at afbøde alle konkurrencebegrænsninger eller markeds-

adgangshindringer, som de førstnævnte foranstaltninger skaber for sådanne selskaber

b) udbuds-efterspørgselsbalancen på deres områder

c) den forventede efterspørgsel og det disponible udbuds størrelse

d) kapacitetsforøgelser, som er under planlægning eller opbygning

e) beredskabs- og nødforanstaltninger til imødegåelse af pludselige kriser på markedet

f) lagerbeholdning og trufne og planlagte foranstaltninger for at nå de vejledende oplagringsmål og

g) andelen af langtidskontrakter, der er indgået af virksomheder etableret og registreret på deres områder.

Medlemsstaterne skal desuden påse, at der træffes hensigtsmæssige foranstaltninger for at sikre, at de lovgivnings- og beskatningsmæssige rammer for efterforskning, produktion, oplagring og transport af naturgas og LNG indeholder tilskyndelser til nyinvestering.

2. I den rapport, Kommissionen skal udsende i henhold til artikel [28] i direktiv .../.../EF [foreslået nyt direktiv om ændring af direktiv 96/92/EF og 98/30/EF om reglerne for det indre marked for elektricitet og naturgas], behandles

a) forsyningssikkerheden i Fællesskabet, ikke mindst den nuværende og forventede balance mellem efterspørgsel og udbud og tilskyndelserne til investering i ny gasforsyningsinfrastruktur og deres hensigtsmæssighed

b) mulighederne for at harmonisere forsyningssikkerhedsforanstaltningerne med det formål at få det indre europæiske gasmarked til at fungere bedre

c) lagerbeholdningssituationen i forhold til de vejledende oplagringsmål

d) langtidskontrakternes andel af gasforsyningen og dens praktiske følger, når det drejer sig om at sikre tilstrækkelige nye gasforsyninger til Den Europæiske Union i fremtiden.

Hvor det er påkrævet, skal rapporten indeholde henstillinger.

Artikel 6

1. For fortsat at langtidssikre gasforsyningen til Fællesskabet og gradvis udvikle et mere likvidt indre marked for gas overvåger Kommissionen nøje, i hvilket omfang der indgås nye langtidskontrakter for gasimport fra lande uden for EU, og om der er passende likvide gasforsyninger og gennemsigtige gasprisreferencer i Fællesskabet til at underbygge stabile, langtidssikrede gasforsyninger. Kommissionen kan rette henstillinger til medlemsstaterne om at træffe hensigtsmæssige foranstaltninger til dette formål. Henstillingerne må kun vedrøre et tilstrækkeligt omfang af sådanne kontrakter på fællesskabsplan. Medlemsstaterne underretter Kommissionen om, hvordan disse henstillinger udføres. Ved udformningen af disse henstillinger tager Kommissionen især hensyn til de eventuelle virkninger, som sådanne foranstaltninger kan få for selskaber med små markedsandele og nye markedsdeltagere.

2. Hvis de foranstaltninger, medlemsstaterne træffer i forbindelse med de henstillinger, der nævnes i stk. 1, er utilstrækkelige til at langtidssikre gasforsyningen, kan Kommissionen ved en beslutning efter proceduren i artikel 9, stk. 3, pålægge den pågældende medlemsstat at træffe særlige foranstaltninger for at sikre, at et passende mindstemål af nye gasforsyninger fra lande uden for EU i de næste fem år efter dette direktivs ikrafttrædelse bygger på langtidskontrakter, og at der i Den Europæiske Union opbygges tilstrækkelige likvide forsyninger af gas og forefindes gennemsigtige gasprisreferencer til at underbygge stabile, langtidssikrede gasforsyninger. Når Kommissionen vedtager sådanne beslutninger, tager den især hensyn til de eventuelle virkninger, som sådanne foranstaltninger kan få for selskaber med små markedsandele og nye markedsdeltagere.

3. Senest fem år efter dette direktivs ikrafttrædelse forelægger Kommissionen Europa-Parlamentet og Rådet en oversigtsrapport over erfaringerne med denne artikels anvendelse, så Europa-Parlamentet og Rådet, når tiden er inde, kan tage stilling til, om den kræver tilpasninger.

Artikel 7

For at styrke likviditeten på naturgasmarkedet træffer medlemsstaterne passende foranstaltninger, der skal sikre, at procedurerne for byggetilladelse til oplagrings- og LNG-faciliteter ikke giver anledning til forskelsbehandling, og fjerner enhver hindring for opførelse af sådanne faciliteter. Disse procedurer skal gælde uden forskel for naturgasselskaber fra EU og gasleverandører fra lande uden for EU.

Artikel 8

1. I tilfælde af usædvanlige gasforsyningssituationer, herunder en alvorlig afbrydelse af gasforsyningerne fra en af

Den Europæiske Unions vigtigste gasleverandører, kan Kommissionen efter proceduren i artikel 9, stk. 2, rette henstillinger til medlemsstaterne om at træffe de nødvendige foranstaltninger for, at de medlemsstater, der særlig rammes af gasforsyningsafbrydelsen, kan få særlig bistand. Disse foranstaltninger kan omfatte følgende, men er ikke begrænset hertil:

- a) frigivelse af gaslagre
- b) tilrådighedsstillelse af ledningskapacitet, så gasforsyninger kan omdirigeres til de berørte områder
- c) afbrydelse af afbrydelig efterspørgsel, så gassen kan omfordeles, og systemet gøres fleksibelt.

2. Medlemsstaterne underretter Kommissionen om, hvordan de har gennemført disse henstillinger.

3. Hvis de foranstaltninger, medlemsstaterne har truffet, er utilstrækkelige på grund af markedsudviklingen, og/eller den usædvanlige gasforsyningssituation får yderst alvorlige økonomiske følger, kan Kommissionen ved en beslutning efter proceduren i artikel 9, stk. 3, pålægge medlemsstaterne at træffe særlige foranstaltninger for, at de medlemsstater, der særlig rammes af gasforsyningsafbrydelsen, kan få den nødvendige bistand. Disse foranstaltninger kan omfatte dem, der nævnes i stk. 1, litra a), b) og c), men er ikke begrænset hertil.

4. Henstillinger og beslutninger, der vedtages i henhold til denne artikel, skal være så lidt konkurrencebegrænsende som muligt. Kommissionen skal sikre, at dette princip overholdes i hele den periode, hvor foranstaltningerne finder anvendelse.

Artikel 9

1. Kommissionen bistås af et udvalg, der består af repræsentanter for medlemsstaterne og har Kommissionens repræsentant som formand.

2. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 3 og 7 i Rådets afgørelse 1999/468/EF i overensstemmelse med samme afgørelses artikel 8.

3. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 5 og 7 i Rådets afgørelse 1999/468/EF i overensstemmelse med samme afgørelses artikel 8.

Det tidsrum, der nævnes i artikel 5, stk. 6, i afgørelse 1999/468/EF, fastsættes til en uge.

4. Udvalget vedtager selv sin forretningsorden.

Artikel 10

1. Senest den 1. januar 2004 træffer Kommissionen de nødvendige foranstaltninger for at oprette et europæisk observationssystem for olie- og gasforsyning, som skal bistå med udarbejdelse og korrekt gennemførelse af Fællesskabets lovgivning for gasforsyning, overvåge dens anvendelse og hjælpe med at vurdere gældende foranstaltningers effektivitet og betydning for det indre naturgasmarkeds funktionsduelighed. Kommissionen sørger for tilstrækkelige midler til, at foranstaltningerne i dette direktiv kan overvåges effektivt.

2. Det Europæiske Observationssystem for Olie- og Gasforsyning forestås af Kommissionen, der indkalder repræsentanter for medlemsstaterne og de berørte sektorer til møde. Det skal give Kommissionen den nødvendige tekniske bistand til udarbejdelse og vurdering af foranstaltninger, der træffes på grundlag af dette direktiv og bidrage til en bedre forståelse af det indre markeds og det internationale gasmarkeds udvikling og de kræfter, der styrer dem.

3. Det Europæiske Observationssystem for Olie- og Gasforsyning udfører følgende tekniske opgaver på naturgasområdet:

- a) overvågning af det indre markeds og det internationale gasmarkeds funktion
- b) medvirken til iværksættelse af et system for fysisk overvågning af den gasinfrastruktur, både inden for og uden for EU, der bidrager til gasforsyningssikkerheden
- c) overvågning af gasforsyningen og de procedurer, der skal sikre gasforsyningerne i krisetilfælde
- d) overvågning af de strategiske gaslagres beholdning og procedurerne for deres udnyttelse samt procedurerne for lageradgang, herunder spørgsmålet om markedsdominans i forhold til lageradgang
- e) opbygning af et grundlag af objektive, pålidelige og sammenlignelige data til støtte for udførelsen af dets opgaver.

Artikel 11

Kommissionen overvåger nøje, hvordan medlemsstaterne gennemfører dette direktiv, det gælder ikke mindst, om de foranstaltninger, der træffes, er i overensstemmelse med artikel 4, og hvilken virkning de har på det indre marked for gas og konkurrenceudviklingen i Den Europæiske Union. Kommissionen overvåger nøje, at tredjeparter har adgang til lagrene på vilkår, der udelukker forskelsbehandling. På baggrund af denne overvågnings resultater vil Kommissionen, hvis det er påkrævet, men dog ikke senere end den 1. januar 2004, fremsætte forslag til yderligere foranstaltninger, der skal sikre effektiv lageradgang.

Kommissionen fremsætter, når det er relevant, henstillinger eller forslag.

Artikel 12

Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden den 1. januar 2004. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

Artikel 13

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

Artikel 14

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

BILAG

Oplagningskapacitet i EU — vejledende nationale mål

Tabellen viser gasoplagningskapaciteten såvel i absolutte tal som i % set i forhold til forbruget.

Gasoplagningskapacitet pr. 1. januar 2001

	Arbejds-gasvo- lumen (mio. m ³)	1 % af 2000 efterspørgsel	Udtrækskapacitet (mio. m ³ /dag)	2010-mål Oplag- ring (mio. m ³)	2010-mål %	2010-mål Udtrækskapacitet (mio. m ³ /dag)
Østrig	2,295	31,6	24			
Belgien	0,675	4,2	19			
Danmark	0,810	17,6	25			
Frankrig	11,1	26,2	180			
Finland	0,0	0,0	0			
Tyskland	18,556	22,3	425			
Grækenland	0,075	3,8	5			
Irland	0,0	0,0	0			
Italien	15,1	22,0	265			
Luxembourg	0,0	0,0	0			
Nederlandene	2,5	6,1	145			
Portugal	0,0	0,0	0			
Spanien	1,0	5,5	8			
Sverige	0,0	0,0	0			
UK	3,577	3,7	137			
EU-15	55,688	14,2	1 233			